

**IZVEŠTAJ VOJNOUPRAVNOG KOMANDANTA JUGOISTOKA
OD 2. OKTOBRA 1944. KOMANDI GRUPE ARMIJA »F« O
SITUACIJI KOD POTČINJENIH JEDINICA I DEJSTVIMA
U SRBIJI I VOJVODINI¹**

POVERLJIVO

Grupi armija »F« (po kuriru)

2. 10. 1944.

radi znanja: Komandi 2. oklopne armije

Načelnik veze Vermahta pri vojnoupravnom komandantu Jugoistoka Primljeno 2. 10. 1944 Br. pov. 3394/44	
Odsek za obra- du podataka	Oznaka akta

Dnevni izveštaj od 2. 10. 1944.

Komanda Korpusa »Miler«³ primila je komandu 1. 10. 44 u 10 časova južno od Dunava.

7. SS-brdska divizija

Situacija kod neprijatelja je nepromenjena. Neprekidna izviđačka delatnost i artiljerijska uznemiravajuća vatra. Naša borbena grupa, koja je napala iz Leskovca, sprečila je da neprijatelj podigne most preko Morave kod Nomanice. Jedna borbena grupa se priprema u rejonu Zajččara da bi oslobodila put prema Negotnu.

1. brdska divizija

I u toku 1. 10. 44. divizija je, u teškim odbrambenim borbama, odbila brojno i materijalno veoma nadmoćan napad novou-

¹ Snimak overenog prepisa originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-501, r. 257, s. 176—7.

² Pečat se nalazi pri dnu prve stranice originala. Redakcdija ga je, iz tehničkih razloga, postavila na ovo mesto. Sa strane pečata nalazi se više parafa.

³ Müller

vedene sovjetske 113. streljačke divizije u rejonu Negotina, uz teške neprijateljeve gubitke.⁴

Prodor na južnom krilu kod 592. landesšicen-bataljona izravnat je pomeranjem fronta unazad. Neprijatelj sa tenkovima nastupa prema zapadu u pravcu Bora (verovatno 5. divizija) sa namerom da obuhvati naše južno krilo.

Izveštaj o gubicima: teški neprijateljevi gubici, koji u pojednostima nisu utvrđeni, naneti su pre svega našom artiljerijskom vatrom, zaplenjeno je 5 pt topova, 3 pa topa 2 cm, 6 desantnih čamaca sa četvorocevnim pa topovima, 10 mitraljeza, mnogobrojne puške i drugi ratni materijal.

Komanda Korpusa »Šnekenburger«

Na dunavskom putu nema neprijateljevog pritiska. 1/2. puka »Brandenburg« prebačen je na južnu obalu i u Donjem Milanovcu potčinjen 1. brdskoj diviziji. Sovjeti (najmanje 2 ojačana puka) odbacili su naše slabe i nasumce skupljene snage preko Vršca na odsek reke Karaša koji istočno od reke brane I i ostaci 11/92. puka sa ostacima 1/18. policijskog puka i II/18. policijskog puka. Prema izviđanju iz vazduha, naše snage još uvek drže Vršac.⁵ Jak neprijatelj maršuje sa severa na grad. 34. sovjetska gardijska streljačka divizija zaustavljena je 1. 10. uveče ispred istočne ivice Velikog Bečkereka i protivnapadom Borbene grupe »Dinsing« i prvog dela Jurišnog puka »Rodod« (oko 200 ljudi), koji je stigao vazdušnim transportom, odbačena u Lazarevo. Borbe sa neprijateljem koji ponovo nastupa u rejonu oko Bečkereka traju neprekidno, aerodrom i grad se nalaze pod artiljerijskom i minobac[ačkom] vatrom.⁶

General Kilvajn⁷, k-dant Div[izije] »Brandenburg«,⁸ preuzeo je komandu nad snagama koje se bore u rejonu Vel[ikog] Bečkereka. Neprijateljevi gubici nisu podrobno utvrđeni ali

⁴ Bliže o dejstvima 113. streljačke divizije sovjetskog 68. streljačkog korpusa vidi Grupu sovjetsko-jugoslovenskih autora, *Beogradska operacija*, str. 150—7; Hubert Lane, n.d. str. 279—80.

⁵ Vršac su oslobodile sovjetskojugoslovenske jedinice 2. oktobra 1944 (vidi dok. br. 139).

⁶ Veliki Bečkerek (zvaffi su ga i Petrovgrad; sada: Zranjanin) oslobodile su 3. oktobra 1944. jedinice 31. streljačkog korpusa u sadejstvu sa 5. banatskim NOP odredom (vidi Grupu sovjetsko-jugoslovenskih autora, *Beogradska operacija*, str. 174).

⁷ Kühlwein

⁸ i ¹⁰ Divizija »Brandenburg«, posle ovih borbi i gubitaka polovinom oktobra, praformirana je u tri puka: 1. i 2. lovački (bivši 1, 2. i 4. pok »Brandenburg«) i 3. granadirski puk »Rodod« (bivša Jurišna divizija »Rodod«). Detaljnije o tome vidi tom IV, knj. 30, dok. br. 119, objašnjenje 5.

su teški; mi smo imali velike gubitke kod Alarmnog bataljona »Luftvafe«⁹ i kod SS-alarmnih jedinica, koji su izvučeni kao neupotrebljivi; isto takvi su gubici u oficirima kod 92. mot [orizovane] gren[adirske] br[igade] i Grupe »Kilvajn«. Poginuo je komandant 6. tenkovskog voda, dok su komandanti Jurišnog puka »Rodos« i I/I. puka »Brandenburg« ranjeni. Komandno mesto Komande Korpusa »Šnekenburger«: Banatski Karlovac. II i III/I. puka »Brandenburg« svedeni su u jedan bataljon od 3 čete.¹⁰

117. lovačka divizija.

1/749. brd. lov. puka sa 1. i 2. č[etom], motorizovani delovi 117. bat[aljona] za vezu, 16. ptč 749. puka i 117. san[itetska] automobilska četa stigli su u Kraljevo. 1, 2. i 3. četa 737. lov [ačkog] puka, Štabna baterija 1/670. ap, delovi 1/670. ap i 3/670. ap u Raškoj spremni za ukrcavanje. Štab 1. i 3/117. iz[viđačkog] b[ataljona] i Štab divizije stigli su u Mitrovicu¹¹ u železničkom transportu. Prvi delovi divizije biće iskrcani 2. 10. u rejonu Beograda.

Ojačani 14. SS-puk.

Bez jednog bataljona i 1 voda artiljerije nalazi se u Kragujevcu spreman za ukrcavanje.

O ojačanom I bataljonu koji se nalazi u Topoli nema nikakvih vesti. Štab II divizionu i 1/18. brdskog artiljerijskog puka prispeli. Ostatak delova II divizionu još je kod Kraljeva.

Komandant Proširenog odbrambenog rejona Beograda.¹²

1. crvena divizija izvršila je, u toku noći na 2. 10, napad na Vreoca¹³ i Ūb,¹⁴ koji je, na osnovu sigurnih izvora, bio očekivan. Iz Uba nema nikakvih vesti. Posada Vreoca (2 rudarske čete vojne privrede) nalazi se u teškim borbama. Razoreni su vodovi i transformatorska stanica električne centrale.

Prilikom uspešne akcije protiv 1. srpskog puka na severnim padinama planine Kosmaja, utvrđeno je kod neprijatelja 100 mrtvih, 20 zarobljenih komunista je streljano, mi smo imali 3 mrtva i 12 ranjenih. II bataljon Grenadirskog puka »Tvrđava Beograd«¹⁵ premešten je u Pančevo.

⁸ vazduhoplovstva

¹¹ Kosovska Mitrovica

¹² Bliže o tome rejonu vidi dok. br. 143.

¹³ Napad na Vreoca 1/2. oktobra izvršila je 13. proleterska brigada »Rade Končar« 1. proleterske divizije. Bliže o tome vidi tom I, knj. 13, dok. br. 8.

¹⁴ Ūb je napala 2. oktobra 1. proleterska brigada 1. proleterske divizije (vidi tom I, knj. 13, dok. br. 8).

¹⁵ Grenadier-Regiment »Veste Belgrad«. Formiran je, kao Alarmni puk »Beograd«, po naredenju k-ta Jugoistoka od 5. septembra 1944, od

Borbena grupa »Jungfeld«.¹⁶

Neprijatelj je kod Debrca sa jačim snagama stigao do Save i posle borbe sa našim slabim osiguranjima presekao je put Obrenovac — Šabac. Ispred Šapca lokalna borbena dejstva. Prilikom uspešnog napada zaplenjeno je: 1 mitraljez, 1 automat, 1 pt-puška kao i bataljonska pisarnica; neprijatelj je imao jednog mrtvog i jednog ranjenog.

Vazduhoplovstvo:

Angažovano je za izviđačka i borbena dejstva na području dejstva Komande Korpusa »Šnekenburger«, sa težištem u rejonu Jaše Tomića.

Namere vojnopravnog komandanta Jugoistoka (dostaviti samo po uskom ključu):

Komanda Korpusa »Miler«: odbrana i zatvaranje prodora između 1. brdske divizije i 7. SS-brdske divizije.

Komanda Korpusa »Šnekenburger«: odbrana grada Bečkereka i odbrana odseka na reci Karašu.

Borbena grupa »Jungfeld: borba za oslobađanje puta Obrenovac — Šabac.

Vojnopr. k-t Jugoistoka
Pov. br. 7280/44
Potp. f. Gajtner

F. d. R.

17

Poručnik

vojnika koji su se vraćali iz Rajha, a nisu se mogli priključiti svojim matičnim jedinicama iz bđio kojih razloga (AVII, NAV-T-311, r. 191, s. 58 i r. 1943, s. 223). Naredenjem k-ta Jugoistoka od 14. septembra 1944. preimenovan je u Grenadirski puk »Tvrđava Beograd« (AVII, NAV-T-311, <r. 191, s. 99). Detaljnije o formiranju alarmnih jedinica (jedinica za uzbunu) vidi naređenje k4a Jugoistoka od 14. avgusta 1944 (AVII, NAV-T-311, ir. 192, s. 524).

¹⁶ Bliže o toj grupi vidi dok. br. 168.

¹⁷ Nečitak potpis.